

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड १० , संख्या ५, मकवानपुर, भाद्र २६ गते, २०८३ साल

भाग २

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिम राक्सिराङ्ग गाउँ कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सोही दफाको उपदफा (३) बमोजिम सर्व साधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३

संवत् २०८३ सालका कार्यविधि नं : ५

चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३

प्रस्तावना: राक्सिराङ्ग गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने सीमान्तकृत चेपाङ्ग समुदायको ऐतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक पहिचान, परम्परा, सम्पदा तथा मौलिक वस्तुहरूको संरक्षण, संकलन, प्रवर्द्धन र प्रदर्शनी गर्नुका साथै स्थानीय स्तरमा उत्पादित परम्परागत खाद्यान्न, कृषि उपज तथा हस्तकलाका सामग्रीहरूको बजारीकरण गरी स्थानीयको आयआर्जनमा वृद्धि गर्न;

सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर सञ्चालनमा स्थानीय चेपाङ्ग समुदायको पूर्ण अपनत्व कायम गर्दै गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व वृद्धिमा समेत योगदान पुऱ्याउन नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) तथा दफा १०२, र सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी प्रचलित कानूनको मर्म अनुकूल हुने गरी राक्सिराङ्ग गाउँ कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "राक्सिराङ्ग गाउँपालिका चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३" रहनेछ। (२) यो कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा: (क) "गाउँपालिका" भन्नाले राक्सिराङ्ग गाउँपालिका सम्झनु पर्छ। (ख) "कार्यपालिका" भन्नाले राक्सिराङ्ग गाउँ कार्यपालिका सम्झनु पर्छ। (ग) "सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर" भन्नाले राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाद्वारा स्थापित चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सम्झनु पर्छ। (घ) "समिति" भन्नाले कार्यविधिको दफा ५ बमोजिम गठित "सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर सञ्चालन एवं व्यवस्थापन समिति" सम्झनु पर्छ। (ङ) "सञ्चालक संस्था" भन्नाले दफा ४ बमोजिम प्रतिस्पर्धात्मक वा लक्षित समुदाय प्रवर्द्धन प्रक्रियाबाट छनोट भई सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर सञ्चालनको सम्झौता गर्ने स्थानीय चेपाङ्ग समुदायको सहकारी, संस्था वा उपभोक्ता समूह सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद - २

उद्देश्य तथा कार्य क्षेत्र

३. उद्देश्य: यस कार्यविधिको प्रमुख उद्देश्यहरू निम्न बमोजिम रहनेछन्:

(क) चेपाङ्ग समुदायको ऐतिहासिक factual प्रमाण, परम्परागत हातहतियार, भेषभूषा, गहना, भाँडाकुँडा, बाजा र सांस्कृतिक सम्पदाको संकलन, संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने।

(ख) चेपाङ्ग समुदायले प्रयोग गर्ने परम्परागत खाद्यान्न (गिठ्ठा, भ्याकुर, कागुनो, सामा, सिमी, चामल आदि) तथा हस्तकलाको बजारीकरण गर्ने।

(ग) स्थानीय चेपाङ्ग समुदायको प्रत्यक्ष सहभागिता र अपनत्व कायम गरी स्थानीयस्तरमा रोजगारी सिर्जना गर्ने।

(घ) पर्यटन प्रवर्द्धन गरी प्रवेश शुल्क, सेवा शुल्क तथा बिक्रीबाट गाउँपालिका र सञ्चालक संस्थाको राजस्व/आयआर्जन अभिवृद्धि गर्ने।

परिच्छेद - ३

सञ्चालन मोडेल, छनोट प्रक्रिया र व्यवस्थापन समिति

४. सञ्चालन मोडेल र छनोट प्रक्रिया (**Operating & Selection Process**): नेपालको प्रचलित सार्वजनिक खरिद तथा प्रतिस्पर्धा सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था र स्थानीय समुदाय प्रवर्द्धनको सिद्धान्त बमोजिम सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घरको सञ्चालन निम्न प्रक्रिया अनुसार गरिनेछ:

(१) सञ्चालन मोडेल: सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घरको सञ्चालन "सार्वजनिक-सामुदायिक साझेदारी" (**Public-Community Partnership - PCP**) मोडेलमा गरिनेछ।

(२) सूचना प्रकाशन र प्रस्ताव आह्वान:

(क) गाउँपालिकाले सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर सञ्चालन गर्न इच्छुक स्थानीय संस्थाहरूबाट प्रस्ताव आह्वान गर्दै कम्तीमा १५ (पन्ध्र) दिनको म्याद दिई राष्ट्रिय/स्थानीय पत्रिका वा गाउँपालिकाको सूचना पाटी तथा वेबसाइटमा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नेछ।

(ख) सूचनामा अनुसूची-१ मा उल्लिखित ढाँचा बमोजिमको प्राविधिक तथा वित्तीय प्रस्ताव पेस गर्न आह्वान गरिनेछ।

(३) आवेदक संस्थाको योग्यता र प्राथमिकता: प्रस्ताव पेस गर्ने संस्थाले निम्न योग्यता पुरा गरेको हुनुपर्नेछ:

(क) प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम दर्ता भई नवीकरण भएको सामाजिक संस्था, सहकारी वा समूह हुनुपर्ने।

(ख) संस्थाको सञ्चालक समिति/साधारण सभामा कम्तीमा ६० प्रतिशत चेपाङ्ग समुदायको सहभागिता र प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने।

(ग) स्थानीय संस्कृति संरक्षण, पर्यटन, हस्तकला वा कृषि बजारीकरण सम्बन्धी कामको अनुभव भएको संस्थालाई प्राथमिकता दिइनेछ।

(४) प्रस्ताव मूल्याङ्कन र छनोट: गाउँपालिकाले गठन गरेको मूल्याङ्कन समितिले प्राप्त प्रस्तावहरूलाई १०० पूर्णाङ्कमा मूल्याङ्कन गर्नेछः

- प्राविधिक क्षमता, अनुभव र सञ्चालन कार्ययोजना: ४० अङ्क
- स्थानीय चेपाङ्ग समुदायको सहभागिता र अपनत्वको दायरा: ३० अङ्क
- गाउँपालिकालाई प्रस्ताव गरिएको न्यूनतम वार्षिक राजस्व/रोयल्टी (वित्तीय प्रस्ताव): ३० अङ्क

(५) सम्झौता र हस्तान्तरण: मूल्याङ्कनमा सर्वोच्च अङ्क प्राप्त गर्ने संस्थालाई अनुसूची-२ बमोजिमको सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर गराई बढीमा ३ (तीन) वर्षका लागि (गाउँपालिकाले चाहेमा कार्यसम्पादनका आधारमा म्याद थप गर्न सकिने गरी) सञ्चालनको जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरिनेछ।

५. सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन: सङ्ग्रहालय र कोसेली घरको रेखदेख, अनुगमन र नीतिगत मार्गदर्शनका लागि एक ९ (नौ) सदस्यीय समिति रहनेछः

- अध्यक्ष: गाउँपालिका अध्यक्षले तोकेको कार्यपालिका सदस्य (चेपाङ्ग समुदायबाट) - १ जना

- उपाध्यक्ष: चेपाङ्ग समुदायका अगुवा/संस्कृतिविद् - १ जना
- सदस्य: सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्षहरू - २ जना
- सदस्य: चेपाङ्ग महिला प्रतिनिधि - २ जना
- सदस्य: सञ्चालक संस्थाको अध्यक्ष/प्रतिनिधि - १ जना
- सदस्य: गाउँपालिकाको संस्कृति/पर्यटन शाखा प्रमुख - १ जना
- सदस्य-सचिव: गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृत कर्मचारी - १ जना

६. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

(क) सङ्ग्रहालयका लागि ऐतिहासिक र सांस्कृतिक वस्तुहरूको पहिचान र संकलन रणनीति बनाउने।

(ख) सञ्चालक संस्थाको कार्यसम्पादनको चौमासिक अनुगमन गर्ने।

(ग) कोसेली घरमा राखिने खाद्यान्न र हस्तकलाका सामग्रीहरूको गुणस्तर र अधिकतम खुद्रा मूल्य (MRP) निर्धारणको अनुगमन गर्ने।

(घ) प्रवेश शुल्क र अन्य सेवा शुल्कको दर सिफारिस गर्ने।

परिच्छेद - ४

वस्तु संकलन, प्रदर्शनी र कोसेली घर सञ्चालन

७. सांस्कृतिक एवं ऐतिहासिक वस्तु संकलन: (१) गाउँपालिका तथा समितिले स्थानीय नागरिकहरूबाट ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्त्वका वस्तुहरू अनुदान, खरिद वा भोगाधिकारका आधारमा संकलन गर्नेछ। (२)

संकलित वस्तुहरूको अभिलेख (Inventory Register) सञ्चालक संस्था र गाउँपालिका दुवैले अनिवार्य रूपमा अध्यावधिक राख्नुपर्नेछ।

द. परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन: (१) कोसेली घरमा राक्सिराङ्ग क्षेत्रभित्र उत्पादित अर्गानिक तथा परम्परागत खाद्यान्न, जडीबुटी, हस्तकला, बाँस-निगालोका सामग्री आदि बिक्रीका लागि राखिनेछ। (२) स्थानीय चेपाङ्ग कृषक तथा उद्यमीबाट सोझै सामग्री खरिद गरी वा 'कन्साइन्मेन्ट' (बिक्री भएपछि भुक्तानी दिने) आधारमा कोसेली घरमा बिक्री वितरण गरिनेछ।

परिच्छेद - ५

राजस्व संकलन, शुल्क र वित्तीय व्यवस्थापन

९. राजस्व तथा शुल्क निर्धारण: (१) सङ्ग्रहालय अवलोकनका लागि प्रवेश शुल्क गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित दररेट अनुसार हुनेछ।

(२) सञ्चालक संस्थाले टिकट बिक्रीबाट प्राप्त रकम, कोसेली घरको व्यापार र अन्य सेवाबाट प्राप्त आयको विवरण पारदर्शी रूपमा राख्नुपर्नेछ।

१०. आन्तरिक राजस्व तथा रोयल्टी दाखिला: (१) सञ्चालक संस्थाले सम्झौता बमोजिम गाउँपालिकालाई बुझाउनुपर्ने वार्षिक न्यूनतम राजस्व/रोयल्टी रकम प्रत्येक ६/६ महिनामा गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्नेछ।

(२) प्रवेश शुल्क र बिक्रीबाट प्राप्त कुल खुद मुनाफाको निश्चित प्रतिशत रकम चेपाङ्ग संस्कृति संरक्षण कोषमा जम्मा गरिनेछ।

परिच्छेद - ६

अनुगमन, मूल्यांकन तथा विविध

११. अनुगमन तथा नियमन: गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा रहने अनुगमन समितिले वर्षमा कम्तीमा दुई पटक सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घरको भौतिक, वित्तीय र व्यवस्थापकीय अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेस गर्नेछ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने: यो कार्यविधि कार्यान्वयन गर्दा कुनै दुविधा वा बाधा अड्काउ परेमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

अनुसूची - १: सञ्चालक संस्थाले पेस गर्ने प्रस्तावनाको ढाँचा

(दफा ४ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

श्री प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत,

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका, कार्यपालिकाको कार्यालय चैनपुर, मकवानपुर।

विषय: चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन सम्बन्धी प्राविधिक तथा वित्तीय प्रस्तावना।

महोदय,

राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित सूचना अनुसार हाम्रो संस्था/सहकारी/समूहको तर्फबाट चेपाङ्ग सङ्ग्रहालय, परम्परागत खाद्यान्न तथा कोसेली घर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि निम्न विवरण सहितको प्रस्तावना पेस गरेका छौं:

१. संस्थाको विवरण:

- संस्थाको नाम:
- दर्ता नं. र दर्ता भएको कार्यालय:
- स्थायी लेखा नम्बर (PAN):
- सञ्चालक समितिमा चेपाङ्ग समुदायको प्रतिशत:%

२. प्राविधिक प्रस्तावना (Technical Proposal):

- **सङ्ग्रहालय व्यवस्थापन योजना:** (वस्तु संकलन, सरसफाइ, सुरक्षा, र आगन्तुक व्यवस्थापन कसरी गर्ने?)
- **कोसेली घर बजारीकरण योजना:** (स्थानीय कृषकहरूबाट गिठ्ठा, भ्याकुर, सामा, कागुनो, हस्तकला सामग्री संकलन र बिक्री वितरण रणनीति)
- **सामुदायिक सहभागिता र रोजगारी:** (कति जना स्थानीय चेपाङ्ग युवा/महिलालाई रोजगारी दिने योजना छ?)

३. वित्तीय प्रस्तावना (Financial Proposal): हाम्रो संस्थाले यो सङ्ग्रहालय तथा कोसेली घर सञ्चालन गरे बापत राक्सिराङ्ग गाउँपालिकालाई वार्षिक रूपमा न्यूनतम रु. (अक्षरेपी:) राजस्व/रोयल्टी बुझाउन मन्जुर गर्दछौं।

संस्थाको आधिकारिक छाप: अध्यक्ष/प्रतिनिधिको दस्तखत:
..... नाम: मिति:
.....

आज्ञाले
गोविन्द अधिकारी
नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

राक्सिराङ्ग गाउँपालिका, चैनपुर, मकवानपुर/ मुद्रण रु १० मात्र